

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 22 września 2021 roku w sprawie z powództwa T. B. przeciwko (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. o zapłatę, Sąd Rejonowy w Pabianicach:

1. zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz T. B. kwotę 2 221,11 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 29 stycznia 2021 r. do dnia zapłaty;
2. oddalił powództwo w pozostałej części;
3. zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz T. B. kwotę 536 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty - tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód T. B., zaskarżając orzeczenie w części, tj. w zakresie pkt. 2. wyroku co do oddalenia powództwa w zakresie kwoty 839,97 zł, oraz zarzucając skarżonemu orzeczeniu naruszenie:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i uznanie, że bezspornie pozwana proponowała organizację najmu pojazdu zastępczego w dniu 14.12.2020 r. (w dniu oględzin uszkodzonego pojazdu) wskazując jakie stawki obowiązują w tym zakresie, w sytuacji, gdy poszkodowany zeznał, że oględziny odbyły się na budowie, gdy był w pracy, a rzeczoznawca rozmawiał z poszkodowanym jedynie o rozmiarze odszkodowania za samochód, nie przekazał informacji o możliwości zorganizowania najmu przez ubezpieczyciela, a na koniec spotkania podsunął dokumenty do podpisania, których poszkodowany nie czytał;

2. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i przyjęcie, że brak jakiegokolwiek zainteresowania propozycją pozwanego wynajęcia pojazdu zastępczego w firmie współpracującej z pozwanym oraz wysokością stawek czynszu, jakie wynikają z umowy z zawartej z powodem, świadczą o braku współdziałania poszkodowanego z pozwanym przy likwidacji szkody, podczas gdy powód działający w imieniu poszkodowanego już na początku procesu likwidacji szkody zadeklarował wolę skorzystania z najmu organizowanego przez pozwanego, a pomimo tego pozwany nie wykazał inicjatywy w tym zakresie. Nawet zaś gdyby przyjąć, że pozwany przedstawił poszkodowanemu skonkretyzowaną propozycję wynajęcia pojazdu zastępczego w dniu 14.12.2020 r., to propozycję tę należy ocenić jako spóźnioną.

3. art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 6 k.p.c. przez przyjęcie, że pozwany wykazał w toku postępowania, że był w stanie realnie zorganizować nieodpłatnie pojazd zastępczy, więc poszkodowana A. R. (1) mogła w dniu przekazania protokołu oględzin zawierającego w treści propozycję najmu zrezygnować z najmu u powoda, pomimo, że pozwany nie wykazał faktu realności złożonej oferty, nie reagując na maila powoda z prośbą o organizację najmu i wskazanie podmiotu realizującego najem. Pozwany nie wykazał w oparciu o przedstawiony materiał dowodowy, iż zawarcie umowy najmu pojazdu zastępczego analogicznej klasy do pojazdu uszkodzonego przy stawce 95 zł brutto za dobę było rzeczywiście możliwe na rynku lokalnym dla miejsca zamieszkania poszkodowanych, w wypożyczalni współpracującej z pozwanym.

4. art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 65 k.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i przyjęcie, że okoliczności zawarcia umowy najmu z powodem i sposób jej wykonywania nie wskazują, by miała ona charakter umowy na czas oznaczony, podczas gdy co innego wynika z jej treści, a także z zeznań świadka M. R. (1), który zeznał, że „Chyba umowa była najpierw na 1 dzień. Potem umowa była chyba na 30 dni.” A. R. (1) zeznała kategorycznie: „Umowa najmu była na 30 dni.”

5. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i przyjęcie, że przekazanie propozycji najmu 10 dni po zgłoszeniu szkody przez powoda z pominięciem form kontaktu, jakie zaproponował powód jest prawidłowe i wystarczające, podczas gdy poszkodowani upoważnili powoda do kontaktów z ubezpieczycielem i przelali na niego wierzycielność, zaś powód dokonał aktów należytej staranności. Powód był uprawniony zarówno do

działania w imieniu poszkodowanych w zakresie pozyskiwania informacji, jak i do podejmowania decyzji o najmie jako wierzyciel przelanej wierzytelności i aktów staranności dokonał zwracając się do pozwanego o najem w dniu zgłoszenia szkody. Sąd pominął, że obowiązek należytej współpracy wierzyciela z dłużnikiem musi mieć źródło w działaniu pozwanego, a ten nie wykazał w toku postępowania ani realności złożonej oferty ani jej nieodpłatności dla poszkodowanych, ani możliwości najmu na warunkach przynajmniej zbliżonych do zapewnionych przez powoda, w rzekomo realnej cenie; Sąd pominął wreszcie, że poszkodowany ma pełne prawo oczekiwać zorganizowania mu pojazdu w ciągu doby od zgłoszenia zapotrzebowania, a skoro ubezpieczyciel mu tego pojazdu nie jest w stanie podstawić to nie można czynić zarzutu zwiększenia szkody poszkodowanemu, który nie zrezygnował z możliwości najmu na wolnym rynku; Sąd pominął, że powód zwrócił się do pozwanego w formie mailowej, którą pozwany akceptuje i stosuje. Droga mailowa była przez pozwanego używana na całym etapie likwidacji szkody, a zatem była odpowiednia do przekazania pozwanemu prośby o organizację najmu i preferowanych form kontaktu.

6. art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. art. 354 § 2 k.c. poprzez błędne ich zastosowanie i przyjęcie, że poszkodowany R. doprowadził do zwiększenia szkody, ponieważ nie zainteresował się propozycją najmu w firmie współpracującej z pozwanym, podczas gdy to pozwanemu można postawić zarzut braku współdziałania w zmniejszeniu szkody, ponieważ to pozwany jako gospodarz postępowania likwidacyjnego, po uzyskaniu informacji, że poszkodowany wynajmuje już pojazd zastępczy, powinien natychmiast zaoferować podstawienie pojazdu lub przynajmniej przedstawić informację o możliwości zorganizowania najmu o treści na tyle konkretnej, by poszkodowany mógł porównać warunki najmu;

7. art. 95 k.c. poprzez jego niezastosowanie oraz art. 509 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że staranne działania powoda nie miały znaczenia dla oceny działania poszkodowanych, mimo cesji i udzielenia upoważnienia na podstawie, których powód był upoważniony w imieniu poszkodowanych do pozyskiwania wszelkich informacji o możliwym najmie od asystorów pozwanego, które następnie mógł przekazać poszkodowanym celem skorzystania z niej. Będąc nabywcą wierzytelności dotyczącej odszkodowania za najem pojazdu zastępczego, nabył też związane z wierzytelnością ciężary, a zatem był uprawniony i zobowiązany do podejmowania działań zmierzających do minimalizacji szkody. Oznacza to, że wbrew tezie Sądu, nawet w razie braku zainteresowania poszkodowanego ofertą od asystorów i jej warunkami, mógł zakończyć wynajmowanie za czynsz wedle swoich stawek, o ile otrzymałby realną i tańszą propozycję najmu, z którą nie wiązałyby się ryzyka uzasadniające w świetle orzecznictwa odmowę skorzystania z tej oferty przez pozwanego.

W konkluzji powód wniósł o:

- zmianę powołanego w petitum apelacji pkt 2 wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda także kwoty 839,97 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 29 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty,
- zmianę punktu 3 wyroku i zasądzenie na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I instancję stosownie do merytorycznego rozstrzygnięcia,
- zasądzenie na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Pozwany w odpowiedzi na apelację powoda wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy poczynił następujące ustalenia faktyczne:

W informacji zawartej w raporcie szkody o możliwości organizacji wynajmu pojazdu zastępczego zostały wskazane przykładowe oferty partnerów pozwanego – wypożyczalni pojazdów w których, przy pojazdach z segmentu C stawkę brutto za dobę wynajmu określono na 95 zł. Nie zostały wskazane pozostałe warunki najmu tych pojazdów - w przypadku zainteresowania usługą zaproszono do kontaktu z opiekunem szkody. Powyższa informacja w dniu oględzin została wysłana pod adres mailowy „ann.roszkowska@wp.pl”.

(raport szkody k. 43-44, bezsporne – oświadczenie k. 35)

M. R. (2) w dniu oględzin podpisał oświadczenie o przedstawieniu mu oferty programu pomoc w szkodzie zakreślając rubrykę o braku zainteresowania tą ofertą. M. R. (1) nie otrzymał w czasie oględzin pojazdu oferty najmu pojazdu zastępczego od firmy związanej z pozwanym. Posiadaczem adresu mailowego „ann.roszkowska@wp.pl” jest żona M. R. (1).

(oświadczenie k. 42, zeznania na rozprawie z dnia 21 czerwca 2021 roku – nagranie płyta cd k. 116 następujących świadków: M. R. k. 72, A. R. k. 73)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, szczegółowo opisane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i przyjmuje je za własne za wyjątkiem ustaleń w zakresie pozyskania przez M. R. (1) przy oględzinach pojazdu w dniu 14 grudnia 2020 roku informacji o możliwości wynajmu pojazdu zastępczego. Powyższym okolicznościom M. R. (1) w swoich zeznaniach zaprzeczył, a z treści przedłożonego przez pozwanego oświadczenia o przedstawieniu oferty programu „Pomoc w szkodzie” nie wynika informacja o możliwości najmu pojazdu zastępczego. Tym samym należało przyjąć, iż informację o możliwości najmu pojazdu zastępczego została wysłana wyłącznie na adres mailowy, o czym pozwany wskazał w odpowiedzi na pozew, gdyż tym okolicznościom strony nie przeczyły.

Mając na względzie powyższe należy uznać, iż podniesiony przez skarżącego zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. okazał się częściowo zasadny. Przepis ten wyznacza ramy dla sądu w zakresie oceny wiarygodności i mocy dowodów, która winna być dokonana na podstawie wszechstronnego rozważania całego zebranego materiału dowodowego, zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Wyrażona w art. 233 k.p.c. zasada swobodnej oceny dowodów pozwala bowiem sądowi ocenić wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego. Owo wszechstronne rozważenie materiału dowodowego nie oznacza jednak dowolności – ocena dowodów w ramach przywołanej wyżej zasady jest zakreślona wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i ważąc ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (komentarz do art. 233 k.p.c. dr. T. Demendeckiego, publ. Lex 2014).

W przedmiotowej sprawie Sąd I instancji naruszył powyższą zasadę przyjmując, iż M. R. (1) został poinformowany przez pozwanego o bezkosztowym wynajmie pojazdu zastępczego. Powyższe bowiem nie wynika ani z zeznań tego świadka czy też jego żony, ani z oświadczenia o zapoznaniu się z programem pozwanego „Pomocy w szkodzie”, którego treści pozwany nie przedłożył, ani z treści raportu szkody, który nie został M. R. (1) przedstawiony przy oględzinach, lecz został później przesłany na adres mailowy jego żony - ustalenia w tym zakresie należy więc uznać za dowolne. Tym samym odmowę skorzystania z programu „Pomocy w szkodzie”, którego treść zasadniczo nie jest znana (za wyjątkiem informacji z oświadczenia k. 42), nie można wiązać z brakiem zainteresowania M. R. (1) ofertą najmu pojazdu zastępczego – w tym zakresie ustalenia o przedłożonych poszkodowanej informacji najmu pojazdu zastępczego można czynić wyłącznie w oparciu o treść przesłanego raportu szkody.

W pozostałym zakresie ustalenia Sądu I instancji były prawidłowe – powyższa konstatacja odnosi się zarówno do treści przedłożonych informacji o możliwości najmu pojazdu zastępczego, treści umowy najmu zastępczego pojazdu u powoda, daty przedłożenia informacji o możliwości najmu pojazdu zastępczego, których to ustaleń faktycznie skarżący nie kwestionował wskazując jedynie na bezpodstawność wniosków wynikających z tych okoliczności w procesie stosowania prawa. Nadanie natomiast określonego znaczenia ustalonym faktom, dokonanie oceny tych okoliczności bądź pominięcie ich jako nieistotnych na etapie rozstrzygnięcia sprawy odnosi się już do przyporządkowania (podciągnięcia) stanu faktycznego pod ogólną normę (regułę) prawną czyli subsumpcji określonej normy prawnej tj.

stosowania prawa materialnego i nie ma żadnego związku ze stosowaniem do oceny wiarygodności i mocy dowodów (w kontekście dokonywanych ustaleń faktycznych) w/w przepisów. Wnioski wyciągnięte ze wskazanych ustaleń i kwestionowane przez skarżącego podlegają więc ocenie w kontekście zgłoszonych zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego, których naruszenie skarżący również zgłosił w przedłożonej apelacji.

W świetle dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń za zasadny należało uznać zarzut naruszenia art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. art. 354 § 2 k.c. odnośnie oceny zakresu obowiązku odszkodowawczego pozwanego w zakresie zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego w kontekście ustalonych w toku postępowania działań poszkodowanego oraz stron niniejszego postępowania. Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko wyrażone w uchwale SN z dnia 7 listopada 2011 roku w sprawie III CZP 5/11 (publ. OSNC 2012/3/28), w której zostało wskazane, że odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za uszkodzenie albo zniszczenie pojazdu mechanicznego niesłużącego do prowadzenia działalności gospodarczej obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego, jednakże w przedmiotowej sprawie pozwany nie wykazał, aby poniesione przez poszkodowanego wydatki na najem pojazdu u T. B. takimi nie były. Zdaniem Sądu Okręgowego Sąd I instancji nieprawidłowo przyjął, iż koszty poniesione przez poszkodowanego na najem pojazdu w okresie od 15 do 23 grudnia 2020 roku do godz. 16.00 w kwocie powyżej 95 zł nie były celowe i uzasadnione z przyczyn ekonomicznych. W przedmiotowej sprawie nie było kwestionowane, iż najem pojazdu zastępczego u T. B. na ustalonych warunkach odpowiadał realiom rynku i nie został w stosunku do nich zawyżony, jednakże celowość i zasadność ponoszenia wydatku na najem pojazdu w kwocie 200 zł zdaniem Sądu I instancji była zawyżona z uwagi na możliwość najmu pojazdu w kwocie niższej w wypożyczalni pojazdów współpracującej. Należy jednak zauważyć, iż ocena zasadności ponoszonych wydatków w sytuacji najmu pojazdu zastępczego nie winna odbywać się li tylko i wyłącznie w oparciu o hipotetyczną wysokość stawki najmu pojazdu – słusznie w toku postępowania pierwszoinstancyjnego powód podnosił, iż do porównania ofert konieczne jest znajomość treści regulaminów wypożyczalni, treści proponowanych umów najmu, podczas gdy pozwany takich informacji nie zawarł. Tym samym nie wiadomym jest w przedmiotowej sprawie, czy taki pojazd byłby dostarczony poszkodowanemu, czy też musiałby go samodzielnie odebrać z wypożyczalni, w jakim terminie od zgłoszenia zostałyby poszkodowanemu przekazany, na jaki okres i czy jego najem wiązałby się jeszcze z jakimiś dodatkowymi opłatami, a tym samym jakie jeszcze koszty musiałby jeszcze ponieść poszkodowany na najem pojazdu. W takiej sytuacji przy ustalaniu wysokości odszkodowania za najem pojazdu zastępczego w okresie 15-23.12.2022 przyjęcie stawki ponad dwukrotnie niższej od rynkowej bez porównania pozostałych warunków umownych najmu pojazdu nie jest uzasadnione – twierdzenia pozwanego o możliwości najmu pojazdu w kwocie 95 zł za dobę nie są wystarczające do przyjęcia, iż we wskazanym okresie koszty najmu były możliwe do ograniczenia do wskazanej przez pozwanego kwoty. Dodatkowo należy zauważyć, iż informacja pozwanego o najmie pojazdu zawarta w raporcie szkody nie może być traktowana jako oferta najmu pojazdu, gdyż poza ceną najmu pojazdu nie określa innych istotnych postanowień takiej umowy – nie była więc wiążąca dla pozwanego, co potwierdza powyższą konkluzję.

Ponadto w realiach przedmiotowej sprawy obowiązek wierzyciela związany z zapobieganiem szkodzie i zmniejszenia jej rozmiarów wynikający z art. 354 § 2 k.c. nie uzasadniał zmiany najmu pojazdu na okres 15-23.12.2020 z uwagi na brak współdziałania dłużnika. Pozwany przez okres 10 dni od dnia zgłoszenia szkody i zapotrzebowania na pojazd zastępczy przez przedstawiciela poszkodowanego nie zaoferował takiego poszkodowanemu informując go dopiero o takiej możliwości dopiero 10 dniach. Działania pozwanego – zakładu ubezpieczeń w tym zakresie powinny być niezwłoczne, co pozwoliłoby uniknąć kłopotów związanych ze zmianą pojazdów zastępczych poszkodowanemu, a przede wszystkim poszkodowany winien też w sposób jasny i przejrzysty uzyskać wszelkie informacje o najmie takiego pojazdu – w przedmiotowej sprawie zaś tak nie było, a poza tym jak wynika z ustaleń Sądu I instancji do zmiany pojazdów zastępczych doszłoby dwukrotnie – w dniu 15 grudnia 2020 roku i w dniu 23 grudnia 2020 roku z uwagi na kwestionowanie przez pozwanego zasadności najmu pojazdu na dalszy okres. W ocenie Sądu Okręgowego takie nałożenie obowiązków na wierzyciela jest nadmierne w stosunku do działań podjętych przez zakład ubezpieczeń, brak tu jest rozsądnych proporcji między obowiązkami wierzyciela a dłużnika, które w tej sytuacji, przy ustalonym zachowaniu zakładu ubezpieczeń, nadmiernie obciążają poszkodowanego przy likwidowaniu szkody.

Mając na względzie powyższe należało więc uznać, iż pozwany winien zwrócić powodowi w całości koszty najmu pojazdu zastępczego za okres od 4 do 23 grudnia 2020 roku, które zamknęły się w kwocie 3 061,08 zł.

Z uwagi na zasadność apelacji z wyżej wskazanych powodów należy uznać za zbędne szersze ustosunkowanie się do kolejnego podniesionego przez skarżącego naruszenia prawa materialnego, tj. art. 95 k.c. i art. 509 k.c. Należy jednak nadmienić, iż Sąd Okręgowy nie podziela w tej części stanowiska powoda, gdyż to do poszkodowanego należy decyzja o ewentualnej zmianie pojazdu zastępczego, powód zaś działał jedynie w jego imieniu na podstawie odpowiedniego upoważnienia.

Powyższe uchybienia na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. skutkowały koniecznością zmiany zaskarżonego orzeczenia poprzez przyjęcie, że powodowi T. B. należy się od pozwanego (...) S.A. odszkodowanie za najem pojazdu zastępczego za cały okres najmu od dnia 4 grudnia 2020 r. do dnia 23 grudnia 2020 r., tj. 19 dni przy przyjęciu stawki dobowej najmu według stawki powoda, tj. w kwocie 4000 zł brutto (20 dni x 200 = 4000 zł). Koszt najmu pojazdu zastępczego oraz koszt odbioru pojazdu od poszkodowanego zamieszkującego we W. wyniósł łącznie 4 866,11 zł (4 000 zł + 866,11 zł), a jako, że w toku postępowania likwidacyjnego ubezpieczyciel wypłacił odszkodowanie z tytułu kosztów pojazdu zastępczego w kwocie 1 805 zł, należało się więc powodowi odszkodowanie w kwocie 3 061,11 zł, które zostało mu w niniejszej sprawie zasądzone.

Stosownie do zmiany rozstrzygnięcia w zakresie żądania głównego zmianie podlegało orzeczenie o kosztach procesu przed Sądem pierwszej instancji. Sąd o tych kosztach rozstrzygnął na podstawie art. 98 1 i § 3 k.p.c. i zasądził od przegrywającego spór pozwanego na rzecz powoda kwotę 1100 zł. Na kwotę tą złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika powoda, ustalone stosownie do § 2. pkt 3) w zw. z § 10. ust. 1 pkt 1) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. - Dz. U. z 2018 roku, poz. 265) w kwocie 900 zł, oraz opłata sądowa od apelacji w kwocie 200 zł.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik sporu i zasądził od przegrywającego spór pozwanego na rzecz powoda kwotę 235 zł. Na kwotę tą złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika powoda, ustalone stosownie do § 2. pkt 2) w zw. z § 10. ust. 1 pkt 1) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. - Dz. U. z 2018 roku, poz. 265) w kwocie 135 zł, oraz opłata sądowa od apelacji w kwocie 100 zł.